

Plats och tid	Miljöförbundet Blekinge Väst Torsdagen den 5 september 2024 klockan 13:00–14:30
Beslutande	Linda Rehn (S), ordförande Anna Blissing (C) Torsten Cairenius (M) Tommy Mikkelsen (SD) Per-Ivar Johansson (C) Kenth Cronqvist (SoL) i Daniel Melins (M) frånvaro Katarina Johansson (S) i Jörgen Larssons (S) frånvaro Robert Manea (KD) i Staffan Augustssons (SD) frånvaro Bengt-Åke Karlsson (M)
Ej beslutande ersättare	Patrik Sjöstedt (S) Roal Bencic (SD)
Övriga närvarande	Kaisa Sandstedt, förbundschef Per-Ola Persson, avdelningschef Katrín Johansson, nämndsekreterare Jonas Engzell, kommunekolog, deltog §§ 73-74
Justerare	Bengt-Åke Karlsson
Justeringsdatum	2024-09-05
Paragrafer	73-74
Underskrifter	Protokollet justeras med digital underskrift. Underskrifter finns på sista sidan i protokollet.
Sekreterare	Katrín Johansson
Ordförande	Linda Rehn
Justerare	Bengt-Åke Karlsson

Anslag/Bevis

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Organisation	Miljöförbundet Blekinge Väst - Förbundsdirektionen
Sammanträdesdatum	2024-09-05
Datum då anslaget publiceras	2024-09-06 Datum då anslaget tas ner 2024-09-27
Förvaringsplats för protokollet	Miljöförbundet Blekinge Väst
Anslag upprättat av	Katrín Johansson

Behandlade ärenden

§ 73	Yttrande angående omprövning av befintligt tillstånd för Björnamåla kraftverk, Karlshamns kommun, d.nr. 2024/2606	3
§ 74	Yttrande angående förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter, dnr 2024/2234	5

§ 73 Yttrande angående omprövning av befintligt tillstånd för Björnamåla kraftverk, Karlshamns kommun, d.nr. 2024/2606

Beslut

Förbundsdirektionen beslutar att lämna följande yttrande angående omprövning av befintligt tillstånd för Björnamåla kraftverk, Karlshamns kommun, i ärende med Mark- och miljödomstolens mål nr M 2796-24.

Beslutet tas med omedelbar justering.

Ärendet i korthet

Mark- och miljödomstolen har begärt miljöförbundets yttrande angående ansökan om omprövning av befintligt tillstånd för moderna miljövillkor för Björnamåla kraftverk.

Björnamåla kraftverk är beläget i Valbäcken, drygt 13 km uppströms dess mynning och ca 9 km öster om Svängsta. Anläggningen har dokumenterade anor från 1795 och drevs då som såg- och skvaltkvarn. Nuvarande kraftverk uppfördes mellan åren 1916-1927 och lagligförklarades av Söderbygdens vattendomstol, AD 35, dom 23 maj 1938.

Anläggningen är ett strömkraftverk bestående av två dammenheter och två turbinhus sammanlänkade med en tub. Sammanlagd effekt är 23 kWh.

Kraftverket är beläget i ett naturligt mycket brant parti av ån och just nedströms dammanläggningarna finns Blekinges brantaste vattenfall, med ca 11 m nästan lodrätt fall. Ån åtgör här ett definitivt vandringshinder för alla fiskarter förutom för ål.

Sökanden föreslår själv flera villkor för att säkerställa ålens möjlighet till passage och att kraftverket inte ska vara i drift när flödena är låga (1 juni till 30 september).

Handläggning av ärendet

Ärendet har handlagts av kommunekolog Jonas Engzell.

Yttrande

Miljöförbundet Blekinge Väst utgör miljönämnd och miljökontor för bland annat Karlshamns kommun.

Miljöförbundet ser positivt på att man, i enlighet med föreslagna villkor, planerar att anlägga en fiskväg, särskilt anpassad för uppströms och nedströms vandring av ål. Liksom att en anordning för nedströms vandring (flyktväg) ska installeras i anslutning till gallret vid det övre turbinintaget.

Miljöförbundet ser även positivt på att driften anpassas till vattentillgången och att kraftverket stängs av under perioden 1 juni till 30 september.

Miljöförbundet har i övrigt inget att erinra.

Yttrandet skickas till

Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt

§ 74 Yttrande angående förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter, dnr 2024/2234

Beslut

Förbundsdirektionen beslutar att lämna följande yttrande angående förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter, i ärende med Regeringskansliets dnr KN2023/03476.

Beslutet tas med omedelbar justering.

Ärendet i korthet

Regeringen har begärt synpunkter från Karlshamns kommun angående Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter.

Karlshamns kommun har skickat vidare remissen till Miljöförbundet Blekinge Väst för besvarande.

Handläggning av ärendet

Ärendet har handlagts av kommunekolog Jonas Engzell.

Yttrande

Sammanfattning

Miljöförbundet Blekinge Väst bedömer att det är bra att det tas fram en nationell förteckning, som komplement till befintlig artlista från EU. Miljöförbundet önskar att stenmård också förs upp på listan. Miljöförbundet anser att det är bra att mink och jättesliden förs upp. Men bedömer också att förslaget bör revideras så att det blir praktiskt och resursmässigt rimligt att arbeta utifrån. Både genom en ökad möjlighet till regionalisering. Men även genom att minska ner på antalet växtarter som kommer med i denna omgång. Till exempel genom att ta bort arter som metodmässigt är svåra att motverka (exempelvis strandkotula och vattenpest) eller arter som är mycket resurskrävande (till exempel kanadensiskt gullris, blomsterlupin och vresros).

Regionalisering

Miljöförbundet bedömer att listan borde regionaliseras ytterligare. Detta för att kunna sätta fokus på de arter som orsakar lokala problem. Exempel på det kan vara t ex robinia som orsakar lokala problem för trafikverket i vårt närområde. Eller tysklönn som är ett lokalt problem i delar av västra Blekinge.

Resursbrist

Kommuner är ju ofta stora markägare i tätortsnära lägen, där mycket utav förekomsterna av nu föreslagna landväxter finns. Vilket innebär att landets kommuner kommer att få avsätta mycket resurser i detta arbete. Eftersom man vill lägga till ytterligare 12 arter land-

och vattenlevande växter, till de 9 som redan finns på EU-listan, ökar resursbehovet påtagligt.

Karlshamns kommun har påbörjat ett förvaltningsövergripande arbete med att ta fram en handlingsplan för arbetet mot de invasiva främmande landlevande växter som redan finns upptagna på listan till EU-förordningen. Eftersom mycket av klagomålen som kommer till kommunen gäller jättesliden, behöver jättesliden omfattas av handlingsplanen. Även om arbetet med den handlingsplanen inte är färdigt är det tydligt att detta är ett arbete som kommer att kräva både ekonomiska och personella resurser under många år. Att arbeta mot dessa arter tar tid.

Att redan nu lägga till så många växtarter, som förekommer allmänt i västra Blekinge, på en juridiskt bindande lista riskerar att göra det fortsatta arbetet mot invasiva främmande arter svårare.

Sett ur ett rent praktiskt resursperspektiv vore det önskvärt att prioritera någon eller några av de nu föreslagna land- och vattenväxterna och vänta med övriga tills arbetet med de redan nu listade arter kommit längre än vad de har. I annat fall riskerar arbetet bli för splittrat. Ett förslag är att behålla några av de föreslagna arterna men bara rekommendera arbete mot övriga fram till att den nationella listan revideras nästa gång.

Miljöförbundet bedömer att konsekvensutredningen som presenteras för varje art i remissen underskattar både omfattningen och kostnaderna för det arbete som krävs för flera av de nu föreslagna växtarterna. Bara arbetet mot jättesliden kommer att ta stora resurser i anspråk över flera mandatperioder.

Det är viktigt att man inte underskattar kostnader för detta arbete och att åtgärder och arter prioriteras för att naturvårdsnyttan ska bli så hög som möjligt.

Vedertagna och effektiva bekämpningsmetoder - eller avsaknad av detta

För vissa arter föreslås nu att de ska omfattas av hanteringsåtgärder enligt 38-42 §§ i den nationella förordningen. Andra arter föreslås omfattas av utrotningsåtgärder enligt 30-32 §§.

Problemet är att oavsett om man kallar det för hanteringsåtgärder eller utrotningsåtgärder så saknas det bra bekämpningsmetoder för flera av de nu föreslagna arterna. Metoderna måste vara förenliga med nuvarande regler kring bekämpningsmedel och bör inte påverka annan skyddsvärd natur mer skadligt än vad den invasiva arten gör.

Men det finns ett både praktiska och juridiska problem med att föra upp arter i den nationella förordningen där det finns frågetecken om vilka metoder som ska användas. Samtidigt pågår en hel del forskning och försök runt om i landet och kanske borde man för vissa föreslagna arter invänta dessa resultat, innan man tar upp dem på listan? Ett juridiskt beslut från länsstyrelsen måste vara lätt att efterleva och inte bli till en del i metodutvecklingen.

Av de nu föreslagna arterna är nog strandkotula och vattenpest de kanske mest problematiska ur den aspekten. (se art kommentarer nedan) Men även arter så som blomsterlupin kan bli svåra. Enligt Naturvårdsverkets egen hemsida framgår t ex att man i nuläget är med och finansierar forskning kring bekämpning av t ex blomsterlupin.

Arter som saknas på föreslagna listor

Stenmård

Miljöförbundet saknar stenmård på listan över invasiva främmande landdjur. Arten har etablerat sig i västra Blekinge och i angränsande område i Skåne. Arbetet mot arten ligger tyvärr nere sedan medlen från Naturvårdsverket drogs in. Detta är en art som fortfarande verkar ha ett så begränsat utbredningsområde och numerär att man kanske fortfarande skulle kunna utrota den om insatser sätts in i närtid. Det finns även väl beprövad metodik för att jobba med utrotningsåtgärder. För arten fotfäste i södra Sverige misstänker miljöförbundet att man i framtiden kommer att ångra att vi inte gjorde mer redan nu.

I ett examensarbete från Högskolan i Kristianstad (**A new mammal in the Swedish fauna –The establishment of stone marten (*Martes foina*) in north-eastern Scania**) skrev Elin Svensson och Karin Wetterberg följande 2021: *”Den nationella förteckningen planeras att lämnas till regeringen hösten 2021 och arbetet med att ta fram den utgår från SLU Artdatabankens riskklassificering av främmande arter som utfördes år 2018 (Naturvårdsverket 2020c). Denna utfördes utifrån analyser i GEIAA (Generic Ecological Impact Assessment of Alien Species) som är en metod som ger en uppskattning av den ekologiska effekten samt invasionspotentialen för främmande arter. Stenmård klassificerades, i riskklassificeringen, som en etablerad art i Sverige och att arten inte hade någon känd ekologisk effekt eller spridning (Strand et al. 2018). Då det endast fanns ett fynd av stenmård i Sverige vid denna tidpunkt bör denna klassificering inte anses som korrekt då endast en individ inte bekräftar en arts etablering (Havs- och vattenmyndigheten 2015). Då ytterligare tio fynd av stenmård bekräftats i Sverige sedan riskklassificeringen utfördes bör en ny riskklassificering, inkluderande samtliga fynd, utföras så att bedömningen inför den nationella förteckningen blir korrekt och aktuell. Att invasiva främmande arter upptäcks och bekämpas i tidigt skede är av yttersta vikt. Om de inte hindras från spridning i tid finns risk att utrotningen av dem blir omöjlig till en rimlig kostnad. Detta är en följd av att etablering skett på för många separata platser eller inom för stora områden. I dessa fall återstår bara möjligheten att kontrollera och begränsa fortsatt spridning vilket medför upprepade stora utgifter (Naturvårdsverket 2019)”. Samt ”Arbetet med att övervaka och bekämpa invasiva främmande arter är också mycket viktigt för att nå miljömålet ”Ett rikt växt- och djurliv” och just detta är även en av de största utmaningarna kopplad till att nå målet (Naturvårdsverket 2021 b). Att starta ett projekt för att utrota stenmården från Sverige, likt mårdbundsprojektet, bör därmed vara av stort intresse och en prioritering för Sveriges fortsatta arbete för att bevara ett rikt djur- och växtliv.”*

Miljöförbundet delar den bedömning som lades fram i detta examensarbete. Sedan 2021 har arten spridit sig in i Blekinge och när insatsen mot Stenmård stoppades vid förra årsskiftet hade ett 70-tal individer hittats döda eller avlivats i Skåne och Blekinge.

Några kommentarer till de nu föreslagna arterna

Mink

Mink är ett känt naturvårdsproblem i västra Blekinge och viss skydds jakt bedrivs redan. Men insatserna behöver ökas. En stor andel av landets minkfarmar har funnits i västra Blekinge (Sölvesborgs kommun). I skrivande stund har inga av dessa farmar några minkar kvar. Läget har inte varit bättre än nu att försöka minska ner på minkstammen i västra Blekinge. Att arten förs upp på listan är mycket bra.

Kotula eller strandkotula

Miljöförbundet bedömer att det i nuläget är svårt att genomföra utrotningsåtgärder på arten på de lokaler som har stora förekomster. Dels saknas bra bekämpningsmetoder (se t ex rapport 2021:03 från Länsstyrelsen Södermans län). Dels har vi mycket av förekomsterna ute på öar som redan är skyddade som fågelskyddsområden eller naturreservat och där bekämpningsåtgärder kan komma i konflikt med andra naturvårdsintressen. Att försöka begränsa arten bedöms också som svårt i och med att spridning till stor del verkar vara kopplad till migrationen av vitkindade gäss.

Jättesliden

Detta är tillsammans med stenmård och grävling den art/arter som de senaste åren genererat flest samtal/klagomål på vilda växter- och djur in till miljöförvaltningen från våra medborgare. Vi har många förekomster i västra Blekinge och bara att få till bra hanteringsåtgärder kommer ta stora resurser i anspråk över flera år. Både från tillsynssidan, kommunala bolag och kommunen som markägare.

Vattenpest

Vattenpest förekommer allmänt i många olika miljöer i västra Blekinge. Det är svårt att se eller greppa vilka ekologiska konsekvenser eller kostnader som detta förslag kan medföra.

Miljöförbundets erfarenheter av arten återspeglas i en rapport från Scottish Natural Heritage (deras rapport 433). I den litteraturstudien av olika kontroll och utrotningsmetoder för vattenpest slog man fast att det inte finns några lämpliga metoder som samtidigt inte påverkar den akvatiska miljön och akvatiska naturvärden som man vill skydda. Att mekaniskt kontrollera arten genom manuell eller maskinell uppkattning har gjorts på många håll men metoden är inte okontroversiell, då den enligt vissa stimulerar förgrening, och tillväxthastighet och kan leda till att ytterligare växtfragment bildas och sprids vidare i vattenvolymen. Så den metoden passar sannolikt inte på alla växtplatser.

Kanadensiskt gullris

Arten är mycket spridd i västra Blekinge och hanteringsåtgärder i fält bedöms kunna bli mycket resurskrävande.

Blomsterlupin

Arten är mycket spridd i västra Blekinge och hanteringsåtgärder i fält bedöms kunna bli mycket resurskrävande.

Vresros

Arten är mycket spridd i västra Blekinge och finns fortfarande kvar i många offentliga planteringar. Hanteringsåtgärder i fält bedöms kunna bli mycket resurskrävande då maskiner ofta krävs. Grävmaskiner behöver köras ut i strandområden och till öar.

Yttrandet skickas till

Klimat- och näringslivsdepartementet